

FRA HØJSKOLE TIL UNGDOMSSKOLE TIL EFTERSKOLE

Af Esben Jensen, tidligere forstander

Et kort rids

Vejstrup Højskole blev oprettet i 1867 af en gruppe mennesker på egnen, der var "vakt" af Grundtvig, både hans skoletanker og forholdet til folkekirken. "De byggede en skole, men mente en kirke", direkte citat fra Kresten Kold, som på dette tidspunkt holdt skole i Ryslinge.

I starten afholdtes søndagsmøder på højskolen for egnens beboere, samtidig med hverdagens højskolevirksomhed. De to første forstandere var da også teologisk uddannet, og de forlod derfor højskolen, da de kunne få kald andre steder. Den tredje forstander, Jens Lund, fandt sammenblandingen mellem kirke og skole for belastende, så på hans initiativ byggedes i 1873 en valgmenighedskirke. Der var fortsat et tæt samhørighedsforhold mellem skole og kirke alene af den grund, at skolen i begyndelsen var ejet af samme kreds, som stod bag valgmenigheden. Senere blev skolen privatejet af forstanderen, indtil den blev en selvejende institution i begyndelsen af 1960'erne.

Allerede fra 1908 begyndte højskolen at optage efterskoleelever, som dengang blev kaldt fortsættelsesskole. Og fra 1930 blev den, efter et par år at have været både højskole og ungdomsskole, til en ren efterskole med navnet Vejstrup Ungdomsskole.

Forholdet mellem valgmenigheden og skolen var efterfølgende afhængig af, hvilke personer der beklædte rollerne som henholdsvis forstander og præst. Persongalleriet i skolens og kirkens bagland har indtil de seneste 20 år været meget sammenfaldende. Der er dog en klar tendens til, at den nuværende skolekreds i højere grad kommer fra familier, der har haft deres børn som elever på skolen.

Fra 2010 skiftede skolen navn til Vejstrup Efterskole, primært for at undgå sammenligning/forveksling med de kommunale ungdomsskoler.

Vejstrup bliver til

Vejstrup Højskole blev indviet den 7. november 1867 med 11 elever til start. Forstander C.M. Kragballe blev hentet fra Vartov, hvor han var en af Grundtvigs hjælpepræster. Tankerne om skolebyggeri og dermed højskolens oprettelse opstod og formedes i løbet af årene fra 1864 - 67 og blev forstærket af nederlaget og tabet af Sønderjylland i 1864. På et tidspunkt var det på tale, at Rødding Højskole, som var lukket i 1864, fordi skolen kom til at ligge i Tyskland, skulle flytte til Vejstrup. Det blev dog Askov, der i stedet overtog efter Rødding. Baggrunden for beslutningen om Vejstrup Højskole blev derfor en kombination af Grundtvigs tanker om skole, hans kirketanker samt et øget fokus på værdien af det nationale.

Efter et par års overvejelser, og i denne periode en tilslutning til Ryslinge Valgmenighed, Boltingaard, besluttedes i foråret 1867 at bygge højskolen.

Eleverne boede i starten hos omegnens bønder, indtil man mange år senere fik bygget elevværelser.

De første år fungerede med højskoleundervisning i hverdagene og med søndagsmøder (gudstjenester). Men efter et par år blev det besluttet at bygge Vejstrup Valgmenighedskirke og derefter adskille skole og kirke.

De to første forstandere var præsteuddannede for at varetage begge sider af skolens virke. C.M. Kragballe og L.B. Poulsen varetog dog kun stillingen sammenlagt 2½ år, hvorefter de fik kald andetsteds.

Den 3. forstander blev Jens Lund, som virkede fra 1870 og helt frem til 1912. Han stod, som nævnt, for arbejdet med at adskille skole og kirke. Dog med et tæt samarbejde, som blev og er vedligeholdt mere eller mindre tæt helt op til nu. Det var også i denne periode, at skolen fra at være ejet af egnens beboere via 'Vejstrup Højskoles Venner' blev privatejet. Dette

Forstander Jens Lund med familie

Jorden blev skænket til skolen, og selve arbejdet med byggeriet blev gennemført hen over sommeren og udelukkende ved frivillig indsats. Bygningen står stadig som det nuværende "Fløjen", dog renoveret adskillige gange siden.

var den helt frem til 1960. I sidste del af 1800 tallet blev skolen udvidet med bygningen, der ligger vinkelret på "Fløjen" og p.t. huser skolekøkken samt kreative værksteder.

I 1896 blev desuden bygget den yderste halvdel af "Jylland", (på det tidspunkt benævnt "Vesterhus") blandt andet med elevværelser i stueplan og på 1. sal samt bedefaciliteter i kælderen. Ligeledes i 1896 byggedes "Skansen". Det var dog frem til 1920 en selvstændig skole, der uddannede delingsførere til den folkelige gymnastik.

Efter 42 år som forstander solgte Jens Lund højskolen videre til Thøger Dissing, som videreførte højskolen. Dissing havde ved overtagelsen været lærer på skolen i 24 år. Elevtallet i denne periode lå normalt mellem 30 og 40, i året lige efter 1. verdenskrig dog et enkelt år med 74 elever.

Fra højskole til efterskole

Elevtallet var dalende i 20'erne. I vinteren 1926-1927 husede skolen bare 15 elever, og denne sommer blev der ikke holdt skole. På baggrund af denne mangel

Skiftet fra højskole til efterskole var ikke Peder Bukhs drøm. Derfor solgte han i 1931 til Alexander Jensen. Han fortsatte den rene efterskolelinje som Vejstrup Ungdomsskole, dog suppleret med velbesøgte korte kurser i husflid og husgerning for egnens beboere.

Elevtallet i 30'erne lå mellem 10 og 20, en enkelt vinter dog 29 elever. Vinteren 1937-38 med 24 elever. Fra sommeren 1938 blev skolen lejet ud til 96 spanske børn, der var "flygtet" eller blot flyttet fra den spanske borgerkrig. De spanske børn havde egne lærere med og opholdt sig derfor på Vejstrup Ungdomsskole. I vinteren 1938 - 39 blev skolelivet genoptaget med 14 elever.

Den efterfølgende sommer blev skolen udlejet til ferieophold for københavnske børn. I 1939-40 blev der ikke afholdt skole, og i juni 1940 stod skolen foran en tvangsauktion. Igen trådte det lokale bagland til.

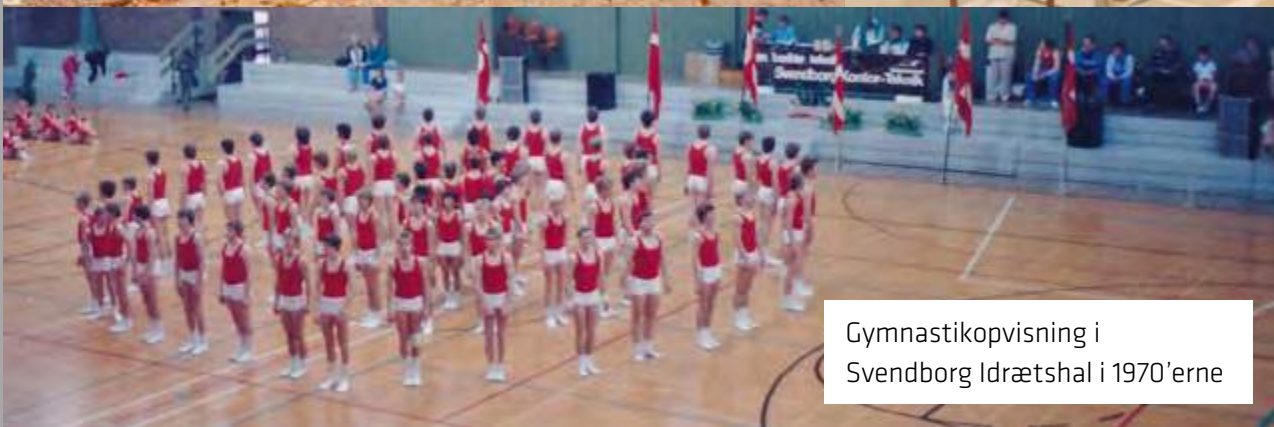

på elever, solgte Dissing derfor skolen videre til Peder Bukh. Da han startede op i 1927, var det med 11 højskoleelever og 6 efterskoleelever. Lidt flere kom til i løbet af kurset, men det blev ikke meget bedre de næste år.

Vejstrup Højskoles Venner under nyt navn, Vejstrup Ungdoms- og Højskolekreds, besluttede efter et borgermøde og efterfølgende tegning af lokale bidrag at købe og istandsætte skolen. Dette arbejde blev også i vid udstrækning udført af frivillige.

Nuværende "Fløjen " istandsættes

Gymnastikopvisning i Svendborg Idrætshal i 1970'erne

Fortælletime i den gamle foredragssal

Fra 3. november 1940 åbnedes skolen derfor igen med 30 elever til det første vinterkursus. Et nyt forstanderpar Karen Helle og Vagn Christensen var med i arbejdet omkring den nye start, og det lykkedes for dem at vende den meget negative kurve.

Gymnastik som omdrejningspunkt

I alle årene har gymnastik været en del af skolens arbejde, men fra 1940 fik gymnastikken en mere central rolle. Med stigende elevtilgang blev der derved midler til et af de største byggeprojekter i skolens historie. I 1949 - 1950 byggedes nye elevværelser, gymnastiksal, foredragssal, køkken samt nye undervisningslokaler. I det, der nu fremstår som "Jylland", "Foredragssal" samt "gl. Foredragssal", "Udsigten" og "Grøn" samt gangarealerne deromkring.

Vagn Christensens motto var: "Kun ved kamp kan sejre vindes". En kamp der handlede om fred og frihed i kølvandet på 2. Verdenskrig. En kamp som Vagn

Gymnastikkens placering og skolens position som en af landets bedste gymnastikskoler er gennem årene blevet videreført af skolens personale og bestyrelser. I 1961 afløstes Karen Helle og Vagn Christensen af Kirsten og Karl Erik Jensen. De var forstanderpar frem til 1971. I denne periode steg elevtallet lidt, og det nuværende "Østerled" blev bygget som ny pige-fløj. Drengene boede stadig på "Jylland".

Afgangsprøver på Vejstrup

Sidste halvdel af 60'erne blev også ret skelsættende for efterskolerne generelt. Indtil 1970 var alle efterskoler prøvefri, men efter flere års debat internt i efterskoleverdenen enedes man i 1970 om at søge Undervisningsministeriet om lov til at afholde prøver som i folkeskolen. Dette blev derfor muligt fra 1971 - dog ikke realeksamen. Fra 1976/77, hvor realeksamen blev afskaffet og erstattet af folkeskolens afsluttende prøver, blev der ligestilling mellem efter-

Opførelse af gymnastiksal, som i dag er spisesal

Christensen også helt privat deltog i, bl.a. ved at huse flygtninge i krigens sidste år. Dette motto blev derfor indgraveret i den sten, der hænger over skolens daværende hovedindgang. Stenen er hjembragt fra Danevirke.

skoler og folkeskoler med hensyn til afvikling af prøver. Dette betød også, at antallet af efterskoler steg fra ca. 100 skoler i 1970 til nuværende 246 skoler. Og elevtallet steg fra ca. 7.000 elever til dagens 28.800.

Vokseværk

I 1971 fratrådte Kirsten og Karl Erik Jensen stillingen, da Karl Erik fik en tjenestemandstilling som organist i Slagelse. Det nye forstanderpar blev Else og Hans Mortensen. Else med rødder i efterskoleverdenen fra Himmerlands Ungdomsskole i Års. Hans med opvækst og rødder i Argentina. De fungerede som lederpar i mere end 25 år. I denne periode voksede elevtallet væsentligt, og bygningsmæssigt blev skolen forøget med "Pavillion" og mellemgang til "Østerled", ny gymnastiksal (nuværende spisesal), ny idrætshal og nye elevværelser; først "Borgen" og et par år senere "Klippen". En del af disse byggerier blev til ved hjælp af skolens bygge/anlægs-valghold, som var oprettet i 1983.

I 1981 startede skolens Lillehold, et udtaget hold bestående af tidligere Vejstrupelever, som fik navnet "Lillehold" fordi antallet af gymnaster var mindre end elevholdet. Fra 1. januar 1997 afløste Esben Jensen Else og Hans som leder af skolen. Skolen var nu vokset til 172 elever og var en af landets største efterskoler, stadig med gymnastikken som et væsentligt særkende. I de følgende år udbyggedes faciliteter

til gymnastikken med ny gymnastiksal, lille spring-sal og senere en større springsal, samt ombygning af daværende gymnastiksal til nuværende køkken og spisesal.

Udover gymnastikken blev der fra 2008 endvidere også fokuseret på at fagligheden var i orden, bl.a. ved linjeopdelt undervisning og større fokus på teamsamarbejde. Endvidere kom der fokus på, at skolens grundlæggende værdier blev synliggjort gennem undervisning og samvær.

I 2010 blev det besluttet at ændre skolens navn til Vejstrup Efterskole. Den væsentlige begrundelse for dette navneskifte var, at man ofte blev forvekslet med de kommunale ungdomsskoler.

1. april 2015 blev Michael Bjørn ansat som ny leder på skolen. Elevtallet voksede til 243 i 2015.

Skolen har senest i 2017 udvidet med "Kanten", som er et kombineret bevægelseshus til parkour, klatring, wall trampoline og med et skaterområde samt fornyede udendørsfaciliteter.

VIDSTE DU

Klokketårnet, som det står i 2017. Klokkeren er den oprindelige fra skolens start. Den blev fremstillet til de første møder på Boltinggaard. Møderne på Boltinggaard og de involverede personer var foregangsmænd for Ryslinge Valgmenighed, Vejstrup Højskole og Vejstrup Valgmenighed. Senere blev klokken brugt i Ryslinge Valgmenighedskirke. Senere igen i en valgmenighed i Sørlund på Sjælland, før den ved Karl Erik Jensens indsats igen blev hentet til Vejstrup.

Det store billede, "Thors fiskedræt", som hænger i spisesalen er malet af Troels Trier i 1939 til Vallekilde Højskole. Efterfølgende blev det skænket til Vejstrup Ungdomsskole af Troels Triers søn, Holmer Trier. Oprindeligt ophængt i den daværende nye gymnastiksal, men nu på en fremtrædende plads i spisesalen.

Klokketårnet, som det står i 2017. Klokken er den oprindelige fra skolens start.

